

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

PhDr. Dana Kratochvílová, PhD.: *The Spanish Conditional (With Reference to English and Czech): A Contrastive Approach*. Praha: Karolinum, 2022, 148 s. ISBN 978-80-246-5267-2.

Predložená monografia analyzuje tvar španielskeho prítomného kondicionálu (*cantaría*), na ktorý je aplikovaná kontrastívna perspektíva fungovania kondicionálu v angličtine a v češtine. Tri jazyky, každý z inej jazykovej skupiny (románskej, germánskej a slovanskej), majú mnoho spoločného a zároveň sa vo viacerých ohľadoch líšia. Za účelom lepšej ilustrácie vzájomných zhôd, rozdielov či absencií jednotlivých funkcií kondicionálu autorka využíva dáta z korpusov. Cieľom práce je na pozadí angličtiny a češtiny vytvoriť klasifikačný model španielskeho kondicionálu z kognitívno-lingvistickej perspektívy. Za týmto účelom autorka vytvorila grafický model využívajúci známe Langackerove koncepty groundu a subjektivity na odlišenie jednotlivých typov a podtypov použitia kondicionálu.

Práca je písaná po anglicky. Prvú kapitolu tvorí krátky úvod, ktorý predstavuje predmet výskumu a základné ciele. Druhá kapitola s názvom „Theoretical Prerequisites“ (str. 11-19) predstavuje teoretické východiská práce. Autorka vychádza z Langackerovej definície subjektivity, groundu a grounding, tie sú v nasledujúcich podkapitolách priblížené čitateľovi. Ďalej autorka predstavuje aj kategórie času, modality a evidenciality (mirativity) ako navzájom prepojené kategórie, ktoré sú kľúčové pre relevantnú analýzu kondicionálu. Okrem zahraničných zdrojov autorka vychádza aj z domácej tradície (Zavadil, Čermák), cituje z mnohých prác (viaceré z nich napísala sama, či v spoluautorstve), s niektorými aj vhodne polemizuje (Palmer), čo svedčí o výbornom prehľade v danej problematike. Táto kapitola predstavuje vhodný teoretický úvod k práci.

Tretia kapitola „The Spanish, English and Czech Conditionals and Their Place in the TME System“ (str. 21-50) je venovaná miestu kondicionálu v slovesných časoch, etymológii tvaru kondicionálu a najmä jeho funkciám vo všetkých troch analyzovaných jazykoch. Tu stojí za zmienku autorkino vydelenie samostatného použitia kondicionálu v španielčine ako interakčného miratívu (str. 31), ktorý sa bežne nevydeľuje a interpretuje sa v rámci jeho primárneho, hypotetického využitia.

Štvrtá kapitola „Analysis Methodology“ (str. 51-64) predstavuje analytickú metódu použitú v predloženej práci, jej jednotlivé komponenty, ktoré vytvárajú model pre jazykovú analýzu textu. Predstavený model stavia na vyššie spomenutých princípoch navrhnutých Langackerom. Na predstavenie a zachytenie komunikačnej situácie autorka využíva najmä koncept groundu (primárneho a sekundárneho). Fungovanie tohto názorného grafického modelu ilustruje na analýze textov obsahujúcich jednotlivé španielske slovesné časy oznamovacieho spôsobu (prítomný, budúci a minulý čas ako aj na zložených časoch, predprítomnom a predminulom). V ďalšej podkapitole autorka detailne predstavuje zdroje korpusových dát, z ktorých čerpala autentické texty na analýzu kondicionálu. Kritériá výberu odrážajú snahu o reprezentatívnu podobu predstavenej vzorky. Korpus zahŕňa rôzne typologizované druhy textov (beletria, Internet, akademické texty), vo výbere figurujú okrem písomných zdrojov aj hovorené. Čitateľ tak získa dobrú predstavu o použitej metóde ako aj o výbere zdrojov korpusových dát.

Piata, ťažisková kapitola, „Typology of Conditional Uses“ (str. 65-128) predstavuje samotnú analýzu rôznych použití kondicionálu v španielčine (plus angličtine a španielčine). Tie exemplifikuje na príkladoch z korpusov, ktoré tvoria tri sady, vždy s iným jazykom východiskového textu (v poradí španielčina, angličtina, čeština) a prekladmi z paralelných korpusov (v prípade, že v prekladateľskom riešení sa nepoužil kondicionál, ponúka autorka vlastný preklad), samozrejme, za predpokladu, že dané použitie kondicionálu existuje vo všetkých troch skúmaných jazykoch. Nasleduje grafická reprezentácia použitia kondicionálu, ktorá názorne spoluutvára samotnú analýzu. Každý zo šiestich rôznych použití (a každé zároveň vykazuje 3 až 5 rôznych podtypov) je podrobený frekvenčnej analýze, ktorá prináša veľmi cenné poznatky o častosti výskytu jednotlivých (pod)typov pre každý jazyk a jednotlivý typ textu. Kapitola je spracovaná veľmi prehľadne a jednotlivé grafické znázornenia sú dostatočne komplexné na to, aby dokázali zachytiť v požadovanej miere jednotlivé subtypy, čomu pomáha aj sprievodná excelentná a precízna jazyková analýza. Autorka prihliada aj na ďalšie možné vysvetlenia, reflektuje rôzne interpretácie prítomné v lingvistickom diskurze (napríklad rôzne prístupy k „that would be me“ kondicionálu) a pod.

Záverečná šiesta kapitola „Conclusions“ (str. 129-134) prináša súhrnné štatistické výsledky frekvencie použitia. Následne autorka rekapituluje výsledky kontrastívnej analýzy, ktoré potvrdili rozdiely v použití kondicionálu v troch jazykoch. Tieto sú veľmi vhodne vybraté na takúto analýzu, keďže historicky vznikli z rôznych tvarov s odlišnou primárnou funkciou, ktoré boli síce odsunuté do úzadia, ale nie absolútne.

Celkovo môžem zhrnúť, že ide o veľmi zaujímavú a relevantnú prácu, ktorá dokazuje autorkinu vynikajúcu znalosť problematiky a vedeckej erudície. Podarilo sa jej navrhnuť detailne vyargumentovanú klasifikáciu a opatriť ju vhodnými termínmi, ktorými pomenúva jednotlivé (sub)typy. Najväčším prínosom, okrem ilustrácie na reálnych jazykových textoch a z nich získaných cenných štatistických dát, je najmä detailná analýza podporená grafickou reprezentáciou, tento model preukázal vysokú mieru explanačného potenciálu ako aj to, že autorka je schopná samostatne a úspešne realizovať náročný a originálny výskum.

Posudzovaná monografia má potenciál (aj vzhľadom na to, že je napísaná po anglicky) veľmi dôstojne reprezentovať českú hispanistiku v medzinárodnom kontexte.

Predložená práca podľa mojej mienky bez akejkoľvek pochybnosti spĺňa všetky kritériá kladené na tento typ habilitačných prác.

Jednoznačne navrhujem, aby bol PhDr. Dane Kratochvílovej, PhD. po úspešnej obhajobe udelený vedecko-pedagogický titul v odbore *Románske jazyky*.

V Bratislave, dňa 17. 3. 2024

prof. Mgr. Bohdan Ulašin, PhD.

